

Е-демократія: взаємодія Res Privata та Res Publica в умовах інформаційної доби

Лілія Яковлева

Кафедра соціально-політичних та філософських дисциплін ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, УКРАЇНА, м. Одеса, вул. Генуезька, 2,
E-mail: yakovleva_lilya@mail.ru

The article studies the e-government as an effective mechanism for legitimizing of activity of public administration actors. It is noted that in the information society, e-government enhances efficiency and provides a representation of citizens in public administration.

Ключові слова – е-демократія, публічне управління, публічна політика, інформаційне суспільство, приватна сфера, публічна сфера.

Вступ

Процес демократизації публічного управління (Public Administration) передбачає раціональне формулювання мети суспільного розвитку, пошук найбільш ефективних засобів її досягнення, калькуляцію витрат та вигід від реалізації певної стратегії, врахування поведінки інших акторів та оцінювання ситуації в цілому. У сучасних умовах, під впливом глобалізації та інформатизації, постають нові виклики перед демократією та демократичним урядуванням, вирішення яких потребує звернення до е-демократії як новітньої форми взаємодії приватного та публічного просторів. У політичній історії виокремлюють різні форми взаємодії між приватним (Res Privata) та публічним (Res Publica) на різних історичних етапах – від давньогрецьких полісів та Римської імперії до (пост-) сучасного інформаційного суспільства.

Експансія публічної політики: переосмислення «приватності» в умовах е-демократії

В останні десятиріччя інформаційні технології стають невід’ємною частиною як публічної політики та управління так і приватної сфери. Розвиток технологій зв’язку спричинив появу ідей «інформаційного суспільства», постіндустріалізму, «суспільства знань» та суспільства ризику. Поступово було сформовано теоретичну базу для постановки питання щодо переходу публічного управління кордонів між приватним та публічним (електронна демократія), та на якісно новий рівень надання послуг (електронне урядування).

Теоретичні підходи до конструювання моделей публічного управління, передусім – теорія е-демократії (E-Democracy) мають великий практичний потенціал для пострадянських суспільств, який виражається у визначенні засобів підвищення ефективності діяльності органів державної влади та

процесу їх взаємодії з іншими акторами публічної політики, громадянами та суспільством в цілому.

Наукові праці, які складають основу формування концепцій електронної демократії та електронного урядування як інструментів забезпечення раціонального та легітимного публічного управління з'явилися у другій половині ХХ століття. В цілому, постановка проблеми е-демократії пов'язується із роботами Д. Белла, концепцією «демократії участі» Й. Масуди, концепцією «напівпрямой демократії» Е. Тоффлера, концепцією інтерактивної демократії П. Розанвалона, концепцією «інформаційного суспільства» М. Кастельса, концепцією «суспільства знань», теорією електронної республіки, теорією електронної демократизації М. Хагена, теорією медіатизації політики та появи нового правлячого класу – медіакратії (Г. Оберройтер), теорією кібердемократії, теорією деліберативної демократії (Ю. Габермас). Демократизація у роботах Ю. Габермаса розглядається як справа громадян щодо формування специфічної «комунікативної» влади, яка, завдяки правовим механізмам, відтворюється як адміністративна. Процес децентралізації та змін форм влади через інформатизацію, порівняно з індустріальною хвилею, стосується не лише урядових структур, а і бізнесу – вони не справляються з інформаційними потребами світу, що стрімко ускладнюється. Ф. Фукуяма ілюструє зміни кордонів приватного та публічного у сучасних умовах на прикладі аналізу ринкової взаємодії, ієрархічної взаємодії та взаємодії у мережах. На його думку, взаємодії у мережі вдається уникнути вад ієрархічної політики саме завдяки розмитості кордонів між приватним та публічним: «мережа — це моральні взаємини довіри: мережа — це група індивідуальних агентів, які розділяють неформальні норми або цінності, крім тих, які необхідні для звичайних ринкових операцій... мережа відрізняється від ієрархії, тому що заснована на неформальних нормах, що розділяються, а не на формальних владних відносинах» (Ф. Фукуяма, 2003).

Публічна політика (Public Policy) виконує важливі функції підтримання балансу приватних та публічних інтересів і досягнення на цій основі суспільного блага, соціальної справедливості, презентації та артикуляції інтересів окремих індивідів, соціальних груп та спільнот, забезпечення організації і управління різними сферами на основі права.

ВИСНОВОК

Таким чином, публічне управління є особливою соціальною функцією, яка є похідною від суспільних потреб та набуває політичного змісту й відповідних державних форм у модерних суспільствах. Зміст електронної демократії виявляється в організації діяльності соціальних груп та окремих індивідів шляхом об'єднання, узгодження, регулювання, координації і контролю.